

***Predstavenie života a diela a predloženie návrhu na udelenie hodnosti
„Doctor honoris causa“ Mons. Jánovi Hirkovi***

*doc. ThDr. František Janhuba
dekan Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulty PU*

Vaša Magnificencia, dovoľujem si predložiť Vám návrh, aby na dnešnom slávnostnom zasadnutí Vedeckej rady Prešovskej univerzity bola Jeho Excelencii Mons. Jánovi Hirkovi, prešovskému diecéznemu biskupovi, udelená hodnosť „Doctor honoris causa“ z odboru všeobecná katolícka teológia.

Jeho Excelencia Mons. Ján Hirka, prešovský diecézny biskup, sa narodil 16. novembra 1923 v Abranovciach, okres Prešov. Bohoslovecké štúdiá začal v prešovskom seminári, ale na žiadosť otca biskupa Petra Pavla Gojdiča, OSBM pokračoval v štúdiách na Bohosloveckej fakulte Karlovej univerzity v Prahe, kde dostal aj absolútorium. Za kňaza bol ordinovaný biskupom Vasiľom Hopkom 31. júla 1949 v Prešove.

Po tzv. „Prešovskom sobore“ 28. apríla 1950, keď došlo k likvidácii gréckokatolíckej cirkvi, sa skrýval a spolu s ďalšími kňazmi tajne plnil poslanie v pastorácii. Bol dvakrát zatknutý a po rozsiahlom vyšetrowaní odsúdený na sedem rokov väzenia. Ako väzeň pracoval na nútených prácach v hlbinných uhoľných baniach Rtyňa v Podkrkonoší. Po prepustení z väzenia mal zakázaný pobyt na východnom Slovensku. Preto pracoval ako robotník na rôznych miestach stredného Slovenska. Vyučil sa za elektrikára so špecializáciou na zdravotnícke zariadenia. To mu umožňovalo bezprostrednejší styk s veriacimi, potrebujúcimi duchovnú pomoc.

„Dubčekova jar“ v roku 1968 umožnila obnovenie činnosti gréckokatolíckej cirkvi. To mu dovolilo vrátiť sa znova do pastorácie, v ktorej bol poverený funkciou administrátora katedrálneho chrámu a okresného dekana.

Dňa 20. decembra 1968 ho menoval pápež Pavol VI. Za ordinára gréckokatolíckej cirkvi v Československej socialistickej republike s právami diecézneho biskupa. Štátny súhlas mu v tom čase nebol udelený, ale až 2. apríla 1969. Otec ordinár bol postavený do čela gréckokatolíckej cirkvi za veľmi ťažkej a pre cirkev nepriateľskej situácie. Keď v Československu došlo k zosadeniu Dubčeka, zavládlo obdobie „normalizácie“ s jasnou snahou o potlačenie náboženstva.

Je v značnej miere jeho zásluhou, že gréckokatolícka cirkev toto obdobie prežila. Krásne to vyjadril už nežijúci otec ThDr. Ján Seman vo svojej knihe „A znova žijeme“: „Otec ordinár sa nepozeral na zdravie, čas, nepriateľstvá, ale zo všetkých síl bojoval za svätú vec. V tom Božom diele Boh a Matka Božia, ktorej je veľkým ctiteľom, boli mu na pomoci.“

Dňa 21. decembra 1989, mesiac po „nežnej revolúcii“ v Československej socialistickej republike, ho pápež Ján Pavol II. vymenoval za prešovského diecézneho biskupa. Biskupskú vysviacku prijal 17. februára 1990 z rúk Jeho Eminencie Jozefa kardinála Tomka v Prešove.

Vedecká rada Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulty navrhuje udelenie čestného doktorátu Doctor honoris causa Mons. Jánovi Hirkovi, diecéznemu prešovskému biskupovi za celoživotnú obetavú prácu pre zachovanie duchovnej tradície, morálnych postojov a preukázanú statočnosť v rokoch prenasledovania, za šírenie ducha porozumenia a ekumenizmu medzi cirkvami, osobný prínos a podporu pri zriadení Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulty v Prešove.

Svojou prácou Mons. Ján Hirka prispel:

- k riešeniu citlivého problému vzťahov medzi gréckokatolíckou a pravoslávnu cirkvou. Svojou trpezlivou a tolerantnou prácou dokázal riešiť pretrvávajúce spory, ktoré boli vyvolané necitlivým úradným zásahom. Mal hlavný podiel pri rokovaníach o znovunavrátaní gréckokatolíckych chrámov a farských budov do stavu pred rokom 1950.
- k zriadeniu Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulty v Prešove, ktorá vyplnila chýbajúcu medzeru pri výchove a vzdelávaní budúcej gréckokatolíckej inteligencie. Postupne sa táto fakulta stáva centrom vedeckej činnosti gréckokatolíkov.
- k vybudovaniu nového gréckokatolíckeho seminára Petra Pavla Gojdiča v Prešove. Tým dosiahli bohoslovci dôstojný stánok prípravy na náročné kňazské povolanie.
- k zriadeniu a budovaniu stredných a základných škôl – Stredná zdravotnícka škola svätého Bazila Veľkého v Prešove, Gréckokatolíckeho gymnázia svätého Jána Zlatoústeho v Humennom, Cirkevnej základnej školy svätého Juraja vo Svidníku a Cirkevnej základnej školy v tichom potoku. Všetky tieto školy formujú deti v kresťanskom duchu a pripravujú ich na ďalšie štúdium. Sú udržiavateľom a šíriteľom gréckokatolíckych tradícií nielen v rámci nášho regiónu, ale aj v širšom meradle.
- k uchovaniu a pretrvaniu reholí a rehoľných spoločenstiev, ktoré boli v rokoch perzekúcie prenasledované a boli bez duchovných vodcov. Práve svojimi pravidelnými návštevami a duchovným vedením pomáhal prekonať toto najťažšie obdobie ich existencie.

Taktiež prispel k:

- publikovaniu významných úvah duchovného slova, ktoré boli pre našich veriacich silnou oporou v ťažkých rokoch perzekúcie a prenasledovania gréckokatolíckej cirkvi.
- zachovaniu a udržiavaniu byzantských tradícií ako dedičstva slovanských vierozvestcov svätého Cyrila a Metoda. Venoval veľkú pozornosť udržiavaniu cirkevnoslovienskej liturgie aj liturgických spevov medzi veriacimi. Bol pri obnovení činnosti spolku svätého Cyrila a Metoda, všestranne podporoval jeho činnosť a stal sa jeho zakladajúcim členom.

- nadväzovaniu družobných vzťahov Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulty PU a bohosloveckého seminára s inštitúciami v zahraničí (Nemecko, Švajčiarsko, USA). Tým je umožnené študentom rozširovať svoje poznatky a jazykové znalosti.
- sprostredkovaníu dlhodobých študijných poslucháčov Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulty PU na Františkánskej univerzite v štáte Ohio v Spojených štátoch amerických a Gatingu v Rakúsku.
- riešeníu problematiky vzťahov medzi cirkvou a štátom v cirkevných komisiách pri Konferencii biskupov Slovenska.

Svätý Otec Ján Pavol II. pri svojej návšteve v Prešove pred tromi rokmi zdôraznil, že Cirkev dýcha dvoma časťami pľúc – východu a západu.

Podobne aj Jeho Excelencia Mons. Ján Hirka celým svojím pôsobením sa stará, aby aj Cirkev na Slovensku dýchala obidvoma časťami pľúc a žila v spoločenstve Kristovej lásky.